

Формування системи економічної безпеки підприємства

Ілля Аршаний

здобувач магістратури

кафедри теоретичної та прикладної економіки,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» м. Київ, Україна,

e-mail: ArshaniyIVV@krok.edu.ua

Ірина Радіонова

доктор економічних наук, професор,

ДВНЗ Київський національний університет імені Вадима Гетьмана,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»», м. Київ, Україна,

e-mail: IrinaR@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0002-0941-2867

Формування системи економічної безпеки підприємств є однією з найбільш актуальних проблем в умовах економічної невизначеності та загальної нестабільності, зокрема, тією, що пов'язана з російсько-українською війною.

Економічна безпека підприємства формується при дотриманні декількох основних принципів.

Принцип перший: формування безпеки не обмежується лише страхуванням можливих ризиків підприємницької діяльності. Це – комплекс заходів, які стосуються всіх аспектів підприємництва, а саме: використання виробничих ресурсів, управління фінансовими потоками, налагодження взаємин зі споживачами, партнерами та державою тощо. Про це, зокрема, йдеться у джерелі [1].

Принцип другий: готовність до змін. Це означає, що безпека передбачає гнучкість та адаптивність в діяльності підприємства. За сучасних умов, адаптивність означає, передусім, вдале використання сучасних технологій в комунікаціях, в прийнятті управлінських рішень. Значні можливості в забезпеченні ефективних управлінських рішень, зокрема, створюють цифрові технології та можливості штучного інтелекту (ШІ). Водночас, цифровізація може створювати додаткові інформаційні загрози. Їх обмеження яких стає важливим елементом безпеки підприємства [2].

Принцип третій: акцентування уваги на соціальних аспектах діяльності підприємства. Це означає максимально можливе в умовах війни гарантування стабільності та безпеки працівників, забезпечення гідної якості життя тощо. Акцентування уваги на соціальних аспектах діяльності підприємства є не лише проявом гуманізму та реалізацією соціальної функції підприємця, а й інструментом конкуренції за кваліфіковані кадри. Адже на ринку праці України нині спостерігається незадоволений попит на кваліфікованих працівників.

Формування системи економічної безпеки підприємства має відбуватися з урахуванням впливових чинників, які діють об'єктивно й визначають те, якою має бути модель економічної безпеки конкретного підприємства. Ці чинники можна класифікувати як внутрішні та зовнішні.

До внутрішніх чинників, що можуть впливати на модель економічної

безпеки підприємства, належать:

- рідкість (унікальність) ресурсів, які, за технологією виробництва, використовує конкретне підприємство,
- форма власності та організаційна структура підприємства, визначена в його установчих документах,
- структура управління та якість управлінських кадрів підприємства, відповідно, - якість управлінських рішень щодо використання ресурсів, якими розпоряджається підприємство.

Фундаментальною основою економічної безпеки підприємства є якість управлінських рішень щодо використання фінансових ресурсів, а саме: управління капіталом, обіговими коштами, прибутком та іншими фінансовими активами. Доцільне управління фінансовими ресурсами гарантує безпеку у тому сенсі, що забезпечує збалансований потік коштів для поточних потреб підприємства, належний рівень ліквідності, уникнення перевитрат, створює передумови майбутнього зростання випуску та прибутку.

Економічна безпека підприємства ґрунтується на якості управління матеріальними ресурсами. Це управління стосується оптимізації запасів на основі обґрунтованого планування, а також відтворення та використання виробничих потужностей. Про такі завдання управління матеріальними ресурсами, зокрема, йдеться у джерелі [2].

Якість управління людськими ресурсами заради стійкості та безпеки підприємства означає, передусім, таке: підбір, навчання та розвиток персоналу, створення відносин довіри та партнерства, мотивування на досягнення кращих результатів, раціональний розподіл повноважень та відповідальності, формування комунікаційних ланцюгів та забезпечення ефективної взаємодії між підрозділами підприємства. Про такі моменти якісного управління йдеться, зокрема, у джерелі [3, 5].

До зовнішніх чинників, які можуть здійснювати вплив на модель економічної безпеки підприємства, належать:

- ринкова кон'юнктура, яка впливає на ціни тих ресурсів, які використовує підприємство й на які воно вплинути не може;
- система оподаткування та характер стосунків з органами податкової влади, які можуть або стимулювати, або стримувати підприємницьку діяльність;
- рівень розвитку фінансово-кредитної системи, яка визначає доступність та ціни кредитних ресурсів;
- наявність та надійність системи страхування ризиків підприємницької діяльності;
- макроекономічна стабільність національної економіки, яка охоплює цінову стабільність (зміни загального рівня цін), курсову стабільність (зміни курсу національної валюти), стабільність ринку праці (зміни рівня безробіття) тощо;
- соціально-політична стабільність, яка є визначальним чинником динаміки внутрішніх та зовнішніх інвестицій у вітчизняні підприємства.

Сучасне підприємство є складною системою з багатьма елементами. Тому

й його безпека також має бути системою, яка гарантує економічну стійкість підприємства загалом та всіх його елементів, зокрема. Ця система повинна формуватися на основі певних принципів та з урахуванням впливових зовнішніх та внутрішніх чинників

Ключові слова: економічна безпека підприємства, сучасне підприємство.

Список використаних джерел

1. Міжнародний науково-дослідний журнал. 2017. № 1 (55). Ч. 4.– С. 163–165.
2. Samoilenko Y., Britchenko I., Levchenko I., Lošonczy P., Bilichenko O. *Economic Security of the Enterprise Within the Conditions of Digital Transformation* *Economic Affairs*, Vol. 67, No. 04, pp., September 2022, DOI: 10.46852/0424-2513.4.2022.28 – С. 619-629.
3. Орлова В.С. Пошук резервів зниження витрат на матеріальні ресурси. *Молодий вчений*. 2014. № 4-2 (63). – С. 141–143.
4. Ганза І. В. Формування принципів управління персоналом підприємств в сучасних умовах / І. В. Ганза // *Наукові праці НУХТ.*– 2011. – № 41.– С. 112–115.
5. Філіппова С.В. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства / С.В. Філіппова, О.С. Дашковський // *Економіка: реалії часу.* - 2012. - №2(3). – С. 17-21.